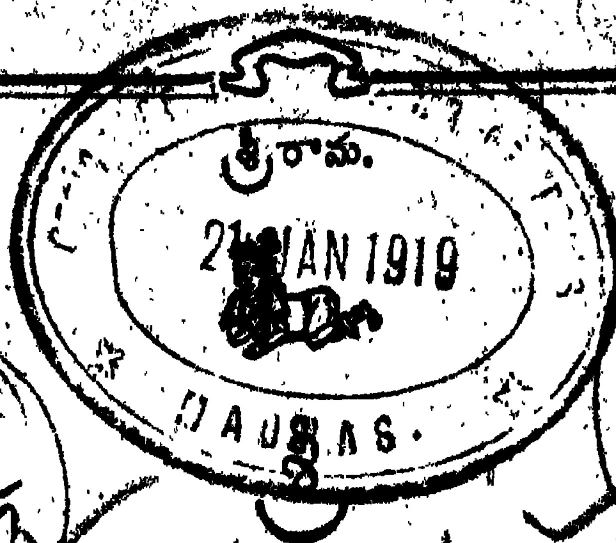

భగవద్గీతార్థమంజరి.

ఇది

శ్రీ భగవద్గీతాతాత్పర్యము సకల జనులకును

సులభముగ దెలియునట్లు

నెల్లూరియొద్ద కోవూరిలోనుండు

కోవూరి పట్టాభిరామయ్యచే

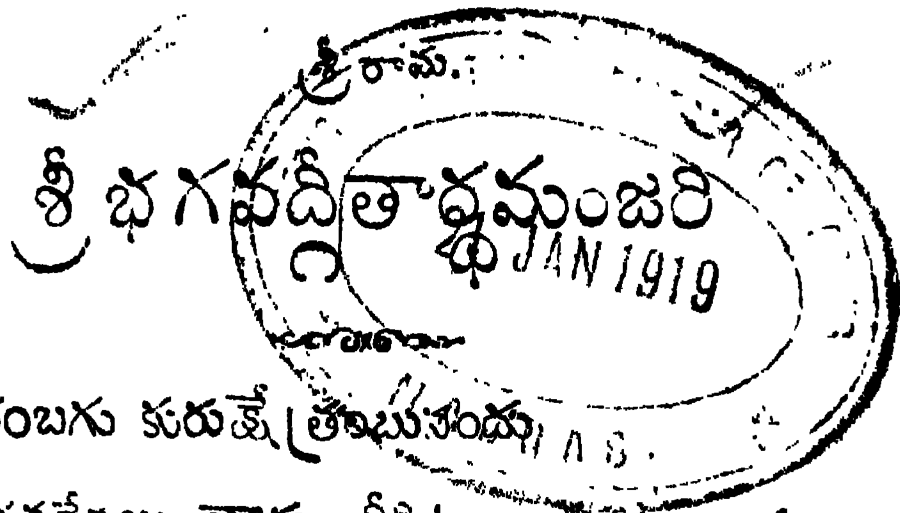
రచియింపబడి

నెల్లూరిలోనుండు వైశ్య ముద్రాక్షరశాలలో ముద్రించబడి

ప్రచురించబడియె

1918 సం॥రం.

దీనివెల 2 అణాలు మాత్రము.

శ్రీ రామ.

శ్రీ భగవద్గీతార్థమంజరి

శ్రీకరంబగు కురుక్షేత్రభూమియందు

భారతసేనలు బారులుదీరి। 1

శంఖభేర్యాదిఘోషము మిన్నుముట్ట

కడగి కయ్యానికి కాల్ద్రవ్వుచుండ। 2

తెల్లనిగుఱ్ఱాల తేరుపై నెక్కి

క్రీడివిల్కాని శ్రీకృష్ణునిజూచి। 3

ఉభయసేనల మధ్య నుంచుము తేరు

వచ్చినశూరుల బాగుజూచెదను। 4

అనియట్లు కావింప నర్జునుం డచట

తండ్రుల తాతల తనుజుల గురుల। 5

మామల మేనమామల నాత్మసఖుల

అన్నల దమ్ముల నాప్తుల జూచి। 6

ఇందఱిజంపి నాకెందుకు జయము

నెత్తురుకూడిది నేనొల్లకృష్ణ। 7

రాజ్యలోభమున కౌరవులు చంపినను

చచ్చెదగాక నే జంపనువారి। 8
నని పాపభీతిచే వ్యాకులపడుచు
విల్లునమ్ములు క్రిందబెట్టి కూర్చుండె। 9
అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడనియె నోపార్థ
పిఱికివైతి విదేల విషమకాలమున। 10
తగదునీకిది లెమ్ము ధైర్యంబుబూను
ఉభయలోకముల బూజ్యుడవౌదువనిన। 11
స్వరాజ్యలో ద్రోణభీష్ముల జంపి కులము
పోకార్చి రాజ్యంబు పొందుటకంటె। 12
బిచ్చమెత్తుచు మునివృత్తి నుండుటయె
మేలుగాదే యోటమియు గెల్పు నిజమె। 13
కార్పణ్య దోషంబుగాఢమై ధర్మ
మెఱుగ నీశిష్యుడ నెని నాకు మేలో। 14
నిశ్చయించివచింపు నిన్నెనమ్మితిని
నాశోకముడుపవే నాపుముకృష్ణ। 15
చెలనవ్వుమోమున నిగుడింపవిజయు
నీక్షించి యర్జునా యెఱుగవేమియును। 16
ఎఱిగినట్టులె వచియించెదవుగాని
దేహి దేహేంద్రియాతీతుం డజుండు। 17

నిత్యు డసంగుడు నిర్వికారుండు
దేహంబు తెగినను తెగ డవ్యయుండు ।   18

దేహం బనిత్య మస్థిరము నసత్తు
శైశవాదులయందు జాగ్రవాదులను ।   19

మాఱునీ దేహంబు మాఱదు దేహి
దేహముల్ విడుచుట దేహికి బ్రాత ।   20

చీరలువిడిచి మంచివి తాల్చునట్లు
దేహి దేహంబుల తీరిట్టులెఱుగ ।   21

చంపితి నే వీడు చచ్చెవాచేత
నను టెల్లకల్లగా నగపడకున్నె ।   22

ద్రోణభీష్మాది యోధులు మేనులైన
చచ్చినవారిని చంపెదవంతె ।   23

వారాత్మలైన నవధ్యులుగాన
వారివిజంప నీ వశమే కిరీటి ।   24

నీధర్మమునుజూడు నీకీర్తిచూడు
గెల్చిన రాజ్యంబు గిట్టిన దివము ।   25

ధ్రువమనిమదినమ్మి దుఃఖంబుసుఖము
లాభంబునష్టంబు లగ్గునునెగ్గు ।   26

సమముగావలపోసి సమరంబొ..ర్చు

నిను పాపమంటదు నిజమునామాట । 27

బుద్ధియుక్తుండవై మోహంబుబాసి

కర్మఫలంబుల కాంక్షలుమాని । 28

చేయునాకర్మంబు చేసితివేని

జన్మబంధంబుల చయ్యనవిడుతు । 29

విదియెజీవన్ముక్తి యిదెకర్మయోగ

మిదియెమోక్షద్వార మిదెరహస్యంబు । 30

చేసియుచేయక చేయకచేసి

యీరెండిటినిబాసి యెవ్వడుండు । 31

వాడేమహాయోగి వాడెనేశాలి

కర్మంబుదానెంతగా జేయుచున్న । 32

అనియెక్కడలునైన నంటదాతనిని

కానయోగంబున కర్మముల్ద్రోసి । 33

జ్ఞానంబుచేత సంశయములబాసి

యుద్ధంబునకులెమ్ము యోగివై పార్థ । 34

అనవిని నరుడు నారాయణుతోడ

కర్మసంన్యాసంబు కర్మయోగంబు । 35

ఈరెండుజెప్పితి వీరెంటిలోన

నేదిమేలో నిశ్చయింపవే దేవ । 36

అనుటయు మోక్షదాయకములే రెండు
ఇవివేఱుగా నెంతు రెఱుగనివారు । 37
సంకల్పముల నణంచగలేని యోగి
యోగయుక్తుఁడుగాక యుండు సన్న్యాసి । 38
యీయుద్దఱును వ్యర్థు లేదిచేసినను
రెండింటిఫలమబ్బు రెండింటిలోన । 39
ఒక్కింతమేలగు యోగమేసుమ్ము
మనసు సమస్థితిమంచిదికాదె ? 40
ఆస్థితి నొందుటెట్లన్న చెప్పెదను
వెలివిషయంబుల వెలుపలవిడిచి । 41
భ్రూమధ్యదృష్టివై ముక్కులలోన
సమముగానడుపుము శ్వాసనుబట్టి । 42
మోక్షంబుగోరుచు బుద్ధినిమనసు
నింద్రియంబులను పోనీయకనిలుపు । 43
కోరికజంకును క్రోధంబుమాను
ఇదియెమనశ్శాంతి నిశ్చితిత్రోవ । 44
మనసు శాంతంబై సమస్థితినొందు
సతతము సమాధి బ్రహ్మంబయియుండు । 45
కావున నొంటి నేకాంతస్థలమున

శుచి యబాధకము చోట నిశ్చలత । 46

తనువెత్తు తనుతగ్గు గాకుండునట్లు
ముందు కుశాజినంబులు గుడ్డ బఱచి । 47

సమముగా కాయశీర్షగ్రీవములను
నిక్కించికూర్చుండి నిలిచి నాసాగ్ర । 48

వీక్షించుచును దిక్కులీక్షింపకుండి
చిత్తేంద్రియక్రియల్ చిక్కంగబట్టి । 49

మనసు నాపై నిల్పి మఱువక నన్నె
తలచుచు నభయవ్రతంబున యోగి । 50

నేన నిత్యము జేయు సిద్ధించు నదియు
గాలివీవని చోట కదలని దీప । 51

కళికపోలిక వెల్గు ఘనయోగిచిత్త
మాగినాతో లీనమై యుండునపుడు । 52

చింతలేవియు బుట్టి చిత్తంబు వెలికి
జాఱకుండగ ధైర్యశాలియై యోగి । 53

అల్లన బుద్ధిచే నణచగావలయు
ఇదివాసుదేవు న న్నెఱిగెడితెఱగు 54

అనవిని యర్జునుం డనియె నోదేవ
గాలినైనను నిల్పగావచ్చుగాని । 55

మనసుచాంచల్యంబు మాన్పగా దరమె
అదినిల్పుటే యోగమంటివినీవు । 56
యోగసిద్ధిని పొందనోపక జాతి
నట్టివా డేగతి నందునోచెపుమ । 57
రెంటికిజెడినట్టి రేవణయగుచు
చెడిపోవునోయని చింతింతుననిన । 58
ముదమునశ్రీకృష్ణమూర్తి యిట్లనియె
వైరాగ్యమునను నభ్యాసంబువలన । 59
మనసు నిల్పగవచ్చు మానవుం డపుడు
చలియించి యోగంబు సాధించలేక । 60
గ్రుంగనేనియు వాడు పుణ్యలోకముల
చాలకాలము దివ్యసౌఖ్యంబులొంది । 61
మఱల శుద్ధులును శ్రీమంతులు యోగు
లగువారికులములయందు జన్మించు । 62
అట్టిదుర్లభతరంబైన జన్మమున
పూర్వవాసన సిద్ధి బొందునంతకును । 63
యత్నించు;వా డిందు నందును జెడడు
పుణ్యుండు దుర్గతి బొందునా తండ్రి ? 64
జ్ఞానులకన్నను కర్ములకన్న

తపసులకన్న నుత్తముడయ్య యోగి । 65

కావున యోగివి కావలె నీవు
అందఱు యోగులయందును నెవను । 66

చిత్తము నాయందు స్థిరముగా జేర్చి
ననుభజించునో వాడు నా కతిప్రియుడు । 67

ఇట్టివారలు భూమి నెంతయు నరుదు.
విజ్ఞానయోగంబు వివరింతు వినుము । 68

పరియన నపరనా బరగు నాప్రకృతి
భూతపంచకమనో బుద్ధ్యహంకృతులె । 69

యపర రెండవది జీవాత్మకను మ్ము
ఈ రెండురూపుల నే విశ్వమెల్ల । 70

ధరియింతు భూతసంతతు లిందెవుట్టు
జగమెల్ల నాయందె జనియించు నణగు । 71

నాకన్న నన్యంబు నలుసైన లేదు
దారంబు మణుల కాధారమైనట్లు । 72

ఈజగంబునకెల్ల నేనె యాదరువు
ధరసువాసన నీటిద్రవ మగ్నిసెగయు । 73

వనలశబ్దము రవిచంద్రులవెలుగు
ప్రాబల్యములందెల్ల ప్రణవంబునేన । 74

అఖిలభూతముల జీవాత్ముడనేను
సకలంబునందుండు సారంబునేను । 75

సాత్త్వికంబులు రాజసములు తామసము
లగునునావలన నాయం దవియుండు । 76

వానిలో నేనుండ వాస్తవం బెఱుగు
ఈత్రిగుణాత్మికయే నాదు మాయ । 77

దీనిచే భ్రమనొంది తెలియరు నన్ను
నన్నెదిక్కనికొల్చు నాభక్తజనులు । 78

దక్కనన్యులు దీని దాటగాలేరు
మూఢులుపాపులు పొందరునన్ను । 79

ఆర్తుండు జిజ్ఞాసు వర్థార్థి జ్ఞాని
ననుగొల్తురందఱు నామెచ్చువారె । 80

ఐనను జ్ఞాని నా కధికప్రియుండు
ఇదియెల్ల నేనని యెఱుగువా డరుదు । 81

ఎవ రేమికోరి న న్నెట్లు కొల్చినను
అదివారికట్లె నే నమరింతు గాని । 82

తమ జరామరణబంధము బాపుమనుచు
ననుగొల్చువారె పూర్ణబ్రహ్మవిదులు । 83

అవసానకాలమం దంతరంగమున

ఏమితలంచుచు నేగునో నరుడు । 84

దానిభావము వానితలపున నిలిచి

వాని కాజన్మమే వారక యిచ్చు । 85

కాన నన్నెంచుచు కాయంబువాయు

వాడు తప్పక నాదుభావంబు నొందు । 86

అట్లౌటనన్నె నిత్యము మది నెంచు;

అంత్యకాలమునందు ద్వారంబులెల్ల । 87

అరికట్టి మనసు హృదంతర్గతముగ

జేసి ప్రాణము పైకి చేది కుంభించి । 88

మొదట ఓమంచు నన్నెంచుచు తనువు

పాయువాడేగు నా పరమమౌ గతికి । 89

అన్యులు కర్మపాశాబద్ధులగుచు

రాకపోకలుగల్గి భ్రమియింతురెపుడు । 90

జగమున నే నగోచరుడనై నిండి

యుందును నాయందు నుండు భూతములు 91

అరయగా భూతంబులందు నే లేను

ఆభూతతతులు నాయందును లేవు । 92

అఖిలభూతములు నాయందుండు నెల్ల

వాయువాకసమున వ్యాపించినట్లు । 93

భూతముల్ ప్రకృతిలో బొడమము నడంగు
ప్రకృతికిపరుడ నీశ్వరుడ నిస్పృహుండ। 94
నన్నెఱుంగక మూఢనరులు మానవుని
గా దలంతురు మోఘకర్మలు జడులు। 95
అఖిలకారణకారణాత్మునిగాగ
నను మహాత్ము లెఱింగి జ్ఞానయజ్ఞమున। 96
వేఱుగా నొకనిగా విశ్వరూపునిగ
చింతించి కీర్తించి సేవించుచుంద్రు। 97
యజ్ఞముల్ క్రతువులు హవ్యకవ్యములు
మంత్రంబు లగ్ని హోమంబును నేనె। 98
జగమున కెల్లను స్రష్టను నేను
తల్లిని తండ్రిని తాతను నేను। 99
వేద్య మోంకారంబు వేద ల్నునేను
భర్తను సాక్షిని ప్రభువును నేను। 100
సదసత్తులును నేను సర్వంబు నేను
నన్నె చింతించుచు నన్నె భజించు। 101
ఘనయోగిజనుల యోగక్షేమములను
నే నవరింతు నిర్నిద్రత నెపుడు। 102
పత్రమో పుష్పమో ఫలమో జలంబొ

యేదేని భక్తితో నేవను నాకిచ్చు। 103

వానిపై ప్రీతితో వాడిచ్చుదాని

నారగింతుననే సమాదరంబునను। 104

నీచేయుపనియును నీభుజించునది

నీవేల్చునదియును నీవిచ్చునదియు। 105

నీచేయుతపమును నిత్యంబు భక్తి

నాకునర్పింపు బంధములెల్లబాయు। 106

సర్వభూతంబులు సమములే నాకు

ఐనను నాభక్తులంద నేనుందు; 107

ఎంతదురాచారుడే మైనగాని

నన్నెదిక్కని భజనము సేయువాడు। 108

సాధువేయని యెంచజను చేడండతడు

శాంతినొందును దురాచారంబులుడిగి 109

మఱియు నీపైనభిమానంబుప్రీతి

చెప్పెద నొక్క విశేషంబు వినుము। 110

దేవతల్ ఋషులు నాదివ్యమా మహిమ

మెఱుగరు వారికి నే మూలమగుట। 111

అజుడు ననాది మహాప్రభుండనుచు

నన్నెఱింగినవాడు జ్ఞాని శుద్ధుండు। 112

భూతంబుల వెలుంగు బుద్ధియు తెలివి
యమములు నియమంబు లభయంబు భయము
సుఖము దుఃఖము యశస్సును నయశస్సు
పుట్టు నావలననే పూర్వపుఋషులు । 114
మనువులు ప్రభవించి మనిరి నావలన
వారిసంతతియె యీప్రజలెల్ల జగతి । 115
తగ నావిభూతివిస్తార మిట్లెరి
నెఱుగు యోగులు చిత్తవృత్తి నాయందు 116
బెట్టి నామహిమంబు వివరించుకొనుచు
ప్రీతితో తృప్తితో క్రీడింతు రెప్పుడు । 117
అట్టిభక్తుల చిత్తమందు నేనిలిచి
జ్ఞానదీపమున నజ్ఞానతమంబు । 118
వారించి నన్ను జేర్పగజాలు బుద్ధి
యోగంబు వారల కొసగుదు కృపను । 119
అనవిని యర్జును డతిహర్షమొంది
నీవు బ్రహ్మంబవు నిత్యశుద్ధుడవు । 120
దివ్యమూర్తి వటంచు దేవర్షిముఖులు
చెప్పగా విందు నీచెప్పుటేగాక । 121
తత్త్వమింతయు దేవ దానవులెఱుగ

రఖిలాత్మ నీ విభవాతిశయంబు । 122

వివరంబుగా విన వేడుక పుట్టె

వర్ణింపవే నీదు వాక్యామృతంబు । 123

అనవిని భగవంతు డనియెనో పార్థ

నాదివ్యమహిమంబునకు తుదగలదె । 124

ఐనను నడిగితివని సంగ్రహముగ

వర్ణింతు వినవయ్య వాసవతనయ । 125

అఖిలభూతహృదంతరాత్ముండ నేను

భూతాదిమధ్యాంతములు నేనె సుమ్ము । 126

ఆదిత్యులను విష్ణు వనువాడ నేను

జ్యోతిర్గణములోన సూర్యుండనేను । 127

చుక్కలలో హిమాంశుండనునేను

వేదంబులను సామవేదంబు నేను । 128

సకలదేవతల వాసవుడను నేను

ఇంద్రియంబులలోన నేను మనస్సు । 129

రుద్రులలో శంకరుండను నేను

వసువులలోన పావకుడనునేను । 130

అద్రులలోన హేమాద్రినినేను

సరసులలో మహా సాగరంబేను । 131

ఋషులలోనెల్లను భృగువుసునేను
వాక్కులలోపల ప్రణవంబు నేను । 132
యజ్ఞంబులను జప యజ్ఞంబునేను
పాదపంబులను నశ్వత్థంబునేను । 133
అశ్వంబులం దింద్రునశ్వంబు నేను
దంతులం దైరావతంబు నునేను । 134
నరులయందెల్లను నరపతినేను
ఆయుధంబులను వజ్రాయుధంబేను । 135
ధేనువులను కామధేనువు నేను
ప్రజల బుట్టించు దర్పకుడనునేను । 136
వ్యాళంబులందెల్ల వాసుకినేను
నాగులలోన ననంతుండనేను । 137
అసురులలోన ప్రహ్లాదుండనేను
మృగములలోన మృగేంద్రుండనేను । 138
పక్షులలోన సుపర్ణుండనేను
నదులలోనెల్ల జాహ్నవి గంగనేను । 139
విద్యలలో బ్రహ్మవిద్యనునేను
సృష్టిని హరియించు మృత్యువునేను । 140
పుట్టెడు వారల పుట్టువునేను

స్త్రీల కీర్తియువాక్కు సిరియును నేను। 141
స్మృతి మేధ క్షమ నేను ధృతియును నేను
సామంబులను బృహత్సామంబు నేను। 142
అన్నిఛందముల గాయత్రియే నేను
మార్గశీర్షము నేను మాసంబులందు। 143
ఋతువులందు వసంతఋతువును నేను
సాత్త్వికులందలి సత్త్వంబు జయము। 144
వ్యవసాయమును నేనె వాసవాత్మజుడ
మునులలోపల వ్యాస ముని నేనుసుమ్ము। 145
యాదవులందు నే నర్జునా నేను
పాండవులను నీవు ఫల్గునా నేను। 146
వేయి చెప్పగ నేల విను మొక్క మాట
కాంతి విభూతియు ఘనతరోత్సాహ। 147
మే భూతమందైన నేపారు నేని
అదియెల్ల నా తేజమనుచు నీ వెఱుగు। 148
ఈ జగంబందెల్ల నేకాంశయుక్తి
వ్యాపకవ్యాప్యభావముల నే నుందు। 149
అనవినిహర్షించి యర్జునుండపుడు
నీయనుగ్రహమున నీయధ్యాత్మంబు। 150

పరమరహస్యంబు బాగుగాదెలిసె
గాని నీవన్నట్టుగా నీదు రూపు । 151
కనుగొన నాకు శక్యంబగునంచు
తలచెదవేని నీ దర్శనంబీవె । 152
పరమాత్మ యని వేడ భగవంతుడనియు
చూతువుగాకది చూడ నీకనులు । 153
నీకవు దివ్యమౌ నేత్రంబువలయు
అదియిత్తు గొనుమని యప్పుడు చూపె । 154
తన విశ్వరూపంబు దామోదరుండు.
అర్జునుండును విస్మయము గగుర్పాటు । 155
గమరగా తలవాంచి కనుభక్తి మ్రొక్కి
చేతులుజోడించి శిరముపజేర్చి । 156
దేవ కన్గొంటి నీదేహంబునందు
అఖిలభూతముల బ్రహ్మాదిదేవతల । 157
ఋషులను మునుల నెల్లలోకముల
వేఱువేఱ ననేక విధములుగాను । 158
నీరూపు బహుబాహు నేత్రోదరాస్య
ముల నాదిమధ్యాంతములు లేకనుంట । 159
ని మొముజూచి నగపడసాగె

భగభగ మండు పావకరవిదీప్తి । 160
గలిగి తేజోరాశిగా చూడరాక
శంఖచక్రగదాది సాధనంబులను । 161
మకుటాంగదాదుల మండితంబగుచు
వెలుగు నీరూపిది విశ్వతోముఖము । 162
అఖిలలోకాధార, అవ్యయమూర్తి
శాశ్వత ధర్మరక్షక పరమాత్మ । 163
నివపురుండవు నిత్యుండ వజుడ
వని తలంచెద నిశ్చయంబుగా దేవ । 164
మింటికి మింటికి మధ్యంబునందు
అన్ని దిక్కులయందు వ్యాపించితీవు । 165
శశిసూర్యనేత్రంబు జ్వలనముఖంబు
బహువిధ ముగ్రరూపంబగు నీవు । 166
నినువున కడె దేవతల్ మ్రొక్కువారు
సిద్ధులు పొగడుచు చెలగుచున్నారు । 167
సురలుకొందఱు నిన్ను జొచ్చుచున్నారు
స్వస్తియనుచుఋషుల్ ప్రశంసచేసెదరు । 168
విస్మితులై నిన్ను వీక్షించువారు
వారదె రుద్రార్క వసుముఖ్యులెల్ల । 16)

మిన్నంది వెలుగును మిఱుమిట్లుగొలుపు
  కోఱల మిడిగ్రుడ్ల ఘోరవక్త్రములు । 170
గలనీదుభయదమహాకాయంబుజూచి
  లోకంబుబెదరె నాలోదిగుల్గదిరె । 171
దిక్కు భ్రమించె నేదియు దోచదయ్యె
  ధైర్యంబుచెదరె చిత్తముచంచలించె । 172
స్వామీ మహానుభావా దేవదేవ
  నను దయజూడు మనాథరక్షకుడ । 173
ఉభయసేనలలోని యోధులందఱును
  చొఱబాఱుచున్నారు చూడ నీనోళ్ల । 174
కొండలమందుచు కొందఱు నీదు
  కోఱలనడుమ నల్గుచు నున్నవారు । 175
బిఱబిఱ నీయందు వీరలు సొఱుట
  జలధి నదుల్ చిచ్చు శలభంబులట్లె । 176
లోకంబులెల్ల నాలుక లట్టెచాచి
  మ్రింగుచున్నా వందు మితిమేరలేదు । 177
ఓస్వామి నీతేజ ముగ్రమై జగము
  కాల్చుచున్నదిదేమొ కరుణించునన్ను । 178
ఎవ్వరుమీరలో మెఱిగింపవయ్య

అని భీతి వణకుచున్నట్టి యర్జునుని । 179
గని స్వామి పలికెను గంభీరఫణితి

కాలంబు నేను లోకక్షయార్థముగ । 180
ప్రబలించి యున్నాడ రణరంగమందు

దనరెడి యోధులందఱు నీవుదక్క । 181
చచ్చెడువారె సంశయమేమిలేదు

ద్రోణభీష్మాదియోధుల నేను మున్నె । 182
చంపితి పగవారి జంపిన కీర్తి

నీకిత్తు రాజ్యంబు నీవు గైకొనుము । 183
అనవిని వణకుచు హరికి నర్జునుడు

కేల్మోడ్చి శిరమున గీలించి భీతి । 184
గద్గదకంఠుడై కరమర్థి పలికె

నీ మహిమమ్ముగన నేనెంతవాడ । 185
నీకీర్తి విని లోకనివహ మ్ముప్పొంగె

భీతిచే రాక్షసుల్ పేరెత్తెదరు । 186
ఆదికర్తవు నీ వనంత లోకేశ

వాయువు యము డగ్ని వరుణుండు శశియు । 187
బ్రహ్మదేవుండును ప్రపితామహుండు

అందఱునీవే మహాత్మా పరేశ । 188

నేయిమ్రొక్కులు నీకు వేవేలు దేవ
యిటు నటు వెన్క ముందెల్లెడ మ్రొక్క 189
చెలికాడవని నిన్ను జేరి యోకృష్ణ
యాదవా సారధీ యని నీదు మహిమ। 190
నెఱుగక వరుసకు నెగతాళికొఱకు
శయ్యాసనాటనాశనకాలములను। 191
ఎదుటనో వెనుకనో యేమేమిపల్కి
యపచరించితినో యవన్నియు మఱువు। 192
నాగిలపడి నమస్కారంబుచేసి
వేడెద గృపజూడనే నన్నుదీను। 193
కొడుకుతప్పను తండ్రి కూర్చుకొన్నట్లు
సఖునితప్పు సఖుండు సర్దుకొన్నట్లు। 194
మగడు మానినితప్పు మన్నించునట్లు
నాతప్పు సైరించి నన్నేలుదేవ। 195
ఎన్నడుజూడని యీ నీదుమహిమ
మిప్పుడుచూచి నా హృదయ ముప్పొంగ 196
భయమున మనము సర్వథమై కలంగె
మునుపటి నీ సౌమ్యమూర్తి నాకనులు 197
చల్లగా జూపవే స్వామీ యటన్న

అర్జునా నీయెడ ననురక్తివలన । 198
విశ్వరూపము నీకు వెలయ జూపితిని
యజ్ఞదానక్రియాధ్యయనతపంబు । 199
లెన్నిచేసిన నన్య లీరూపుగనరు
ఈ ఘోరరూపంబు నీక్షించి నీవు । 200
భయమును మోహంబు వ్యథయును బడకు
హర్షింపుమని సౌమ్యుడై తోచెహరియు. 201
హరి యిట్లు సౌమ్యుడై యర్జునుతోడ
అనియె నాయందు నిత్యము చిత్తముంచి 202
అఖిలకర్మములు నా కర్పణచేసి
నన్నెధ్యానించెడు నాభక్తజనుల । 203
మృత్యుసంసారవార్ధినుండి నేను
ఉద్ధరింతును శాంతి యుక్తులజేసి । 204
కావున మనసును గట్టిగా నిలుపు
స్థిరముగా మదినిల్ప జేతగాకున్న । 205
అభ్యాసమున నన్ను నందంగగోరు
అభ్యసింపగ నేర నంటివయేని । 206
కర్మములన్ నాప్రీతిగా జేయుచుండు
అదియును చేతగా దంటేని యోగి । 207

నై కర్మఫలముల త్యాగంబొనర్చు
అభ్యాసమునకన్న నధికంబు జ్ఞాన । 208
మంతకన్నను ధ్యాన మధికంబు దాని
కన్నను త్యాగమెచ్చగు దానికన్న । 209
నఘః ముక్తి శాంతి; శాంతాత్ముడే సుఖియు
నా కలిప్రియుడు ద్వంద్వములేనివాడు. 210
అనవిని శ్రీకృష్ణు నడిగె నర్జునుడు
ప్రకృతి పూరుషుడు క్షేత్రంబు క్షేత్రజ్ఞ । 211
డనగ జ్ఞానంబు జ్ఞేయంబన నేవి?
వివరింపవే యన విష్ణు డిట్లనియె । 212
ఈ శరీరము క్షేత్ర మిదియెవ్వడెఱుగు
వాడె క్షేత్రజ్ఞుండు వాడనేనౌదు । 213
ఈ రెంటి వివరంబు నెఱుగుటే జ్ఞాన
మదిలెస్స యెఱిగింతు నర్జునా వినుము 214
పది యింద్రియంబులు పంచభూతములు
ఐదు శబ్దాదు లవ్యక్తంబు బుద్ధి । 215
మన సహంకృతి యనంబడు తత్త్వసమితి
జేరి యొప్పునది క్షేత్రంబునూవె । 216
క్షేత్రంబులందెల్ల జేరి తద్ధర్మ

కర్మగుణాగుణగతు లంటకుండ। 217
చూచువాడను నేను సూక్ష్మరూపుడను
జ్ఞేయంబు నేనె నే శేషింతు తుదను। 218
కార్యకారణముల కర్తయే ప్రకృతి
పురుషుండు సుఖదుఃఖ భోక్తయైయుండు 219
ప్రకృతిగుణంబుల రక్తుడై పురుషు
డొందు శుభాశుభ యోనుల నెపుడు। 220
ప్రకృతికి పురుషుకి పరంగ వెలుంగు
వాఁ డుపద్రష్ట యీశ్వరుడు పరాత్మ। 221
అతనిని కొందఱు ధ్యానంబు చేత
అన్యులు సాంఖ్యయోగాభ్యాసమునను। 222
కర్మయోగంబున గనిరి కొందఱ
అన్యులన్యులు చెప్ప నాలకించియును। 223
కనుగొందు రాతని గనుటయే ముక్తి
ముక్తుడాకాశంబు పోలిక నెడియు। 224
నంటక యొక్కడై యాదిత్యునట్లు
వెలిగించుచుండు నీ విశ్వంబునెల్ల। 225
ప్రకృతిని నిరసించు పరమసుజ్ఞాన
మెఱిగింతు వినుమని యిట్లనె మఱియు। 226

ప్రకృతిపూరుషసంగభవము జగంబు
జగమున సత్త్వరజస్తమస్సులన। 227
ప్రకృతిగుణంబులు పరగును మూడు
సత్త్వంబు సుఖమును జ్ఞానంబునిచ్చు। 228
పురుషుని తత్సంగమున గట్టుపఱచు
రజసు కోరికల గర్మంబుల గిట్టు। 229
తమసు ప్రమాదనిద్రల గట్టుచుండు
ఇందు రెండణచిన హెచ్చు మూడవది। 230
మేని ప్రకాశ మీమేనిప కిల్ల
నెసగినప్పుడు సత్త్వవృద్ధి నూహించు। 231
తలపులు పనులు యత్నంబులు నాశ
లెచ్చినచో రజోవృద్ధి నూహించు। 232
మఱపు మోహము మందమతియు నిశ్చేష్ట
వెలసినచో తమోవృద్ధి నూహించు। 233
సత్త్వము హెచ్చిన సమయాన దేహి
మృతినొంద గాంచు నుత్కృష్టమౌ పదవి 234
రజను హెచ్చినవేళ ప్రళయంబునొంద
సతతము జనించు కర్మాసక్తులందు। 235
తమసు హెచ్చినయట్టి తరుణంబునందు

ద్రుంగినవాడొందు మూఢజన్మంబు । 236

గుణకర్మసాక్షియై గుణములదాటి
నిలిచినవానికా నిర్వాణసిద్ధి । 237

నిశ్చలభక్తి నన్సేవించువాడు
గుణములుమూటి చిక్కునుపీడితొలగు । 238

శాంతుండసంగుండు సర్వసముండు
అచలుడై వాడు బ్రహ్మాత్వంబునొందు. 239

మఱియొక్కమాట సూక్ష్మం బిదివినుము
సంసార మశ్వత్థనమ మండ్రు బుధులు । 240

ఆచెట్టుమొదలు మీఁదా పరంబగుట
శాఖలు మహదాది సర్గంబుగాన । 241

క్రిందికి వ్యాపించురీతి నూహించు
ఆకులు వేదంబులన జెల్లుచుండు। 242

ఇది గుణంబులచేత వృద్ధిబొందు
శబ్దాదులు చిగుళ్ల సాటియౌనెంచ । 243

దీని కాద్యంతముల్ స్థితియునులేదు
దీనిరూ పెవ్వరు తెలియఁగలేరు । 244

ఇదియెఱింగిన వారలే వేదవిదులు
దృఢమూలమైన యీవృక్షం బసంగ । 245

శస్త్రింబుచేత నాశంబుగావించి
చొచ్చిన మఱిరాని చోటుజేరంగ । 246
కోరికల్ ద్వంద్వముల్ గోసిన ఘనులు
యచ్చింపవలయుమోహముమానమునిగి. 247
చంద్రసూర్యాగ్ను లెచ్చట వెలుగొంద
వదె మహాత్ములు పొందునట్టి పదంబు । 248
దేహేంద్రియాదుల దెలియుచునుండు
నాత్మ మనస్సుతో నాతీంద్రియముల । 249
నంటి శబ్దాదుల యనుభవంబొందు
గాలి పుష్పమునుండి గంధమున్వలెనె । 250
అవికొంచువాడు దేహాంతరంబొందు
అట్లు దేహాశ్రయుండైన యాత్ముండు । 251
నేనెయం చెఱుగంగ నేరరు జడులు
ఎఱుగు యోగీశ్వరుం డీరహస్యంబు । 252
క్షరపురుషుండన సర్వభూతములు
సర్వహృద్గతుడె యక్షరపురుషుండు । 253
వీరలిద్దఱికంటె వేత్తైనవాడు
పురుషోత్తముడనంగ బొల్చు నీశ్వరుడు । 254
అక్షరక్షరపరాఖ్యుల బొల్చునన్ను

ఎఱిఁగినాతడె కృతకృత్యుండు జగతి । 255
అసురాంశజులును దేవాంశజులనగ
ఇరుదెఱంగుల నుందు రీభువి నరులు । 256
దైత్యాంశజులకు బంధంబే ఫలంబు
దేవాంశజులకు సిద్ధించు మోక్షంబు । 257
దైవసంపదనొప్పు ధర్మ్య లహింస
సత్య మక్రోధ ము శాంతి త్యాగంబు । 258
మనసుమెత్తన యభిమానంబులేమి
ప్రాణులయెడ దయ పరిశుద్ధవృత్తి । 259
తేజంబు నోర్పును స్థిరబుద్ధి సిగ్గు
ధైర్యంబు గలిగిన దాంతులై యుంద్రు । 260
అసురాంశమున పుట్టినట్టి వారలకు
అజ్ఞానదంభదర్పాభిమానములు । 261
క్రోధపారుష్యముల్ రూఢిగానుండు
వారు నిరీశ్వరవాదులై యుంద్రు । 262
ఆశానిబద్ధులై యన్యాయముగను
ద్రవ్యమార్జించి దుర్వ్యయములొనర్చి । 263
కామభోగంబులే కడగా దలంచి
కడదాక చింతల కడ గాన లేక । 264

లోకకంటకులయి లోభమోహముల
దిక్కి యధోగతి జేయుచుందురు । 265
నరకలోకమునకు నరుల గొంపోవు
మార్గంబు లోభ కామక్రోధములవ । 266
మాత్మనాశకమిది యట్లౌటమనుజు
డీమూడు వర్జించి యేపారవలయు । 267
శాస్త్రింబువిడిచి యిష్టమువచ్చినట్లు
చనువారి కిహపరసౌఖ్యముల్ లేవు । 268
సంతుష్టిలేదు మోక్షంబునులేదు
చేయనౌనిది యిదిచేయరా దనుచు । 269
నియమించు శాస్త్రి మానియమంబు తెలిసి
యుక్తమైనదె చేయుచుండగావలయు. 270
అనవిని యర్జునుండడిగె శ్రీకృష్ణ
శాస్త్రింబు విడిచియు శ్రద్ధానులగుచు । 271
చేయువారల నిష్ఠ చెప్పు మెట్టిదియొ
సాత్త్వికమో రాజసంబొ తామసమొ। 272
యీసంశయము దీర్పవేయన్న స్వామి
పలికె భూతముల స్వభావజంబైన । 273
శ్రద్ధ సాత్త్వికమని రాజసంబనియు

తామసంబని త్రివిధంబగుచుండు । 274

పురుషులకెల్లను పూర్వసంస్కార

మునుబట్టి శ్రద్ధయు బుట్టుచునుండు । 275

ప్రీతి సేవింత్రు సాత్వికులు దేవతల

రాజసుల్ యక్షుల రాక్షసతతుల । 276

తామసుల్ ప్రేతభూతముల సేవింత్రు

అధికదంభమున నహంకారమునను । 277

కామరాగబలంబు గలిగి ఘోరముగ

తనువునందుండు భూతములను నన్ను । 278

గోడుపెట్టుచు నతికూరత నెవడు

శాస్త్రంబు చెప్పని సరణిని తపము । 279

గావించు వాడె రాక్షసనిశ్చయుండు;

మూడువిధంబులౌ భూతంబులకును । 280

భోజనయజ్ఞ తపోదానములును

మూడువిధంబులై మోదంబు నిచ్చు । 281

అనవిని క్రీడి సంన్యాసంబుత్యాగ

మను రెండిటి యథార్థమది తెల్పుమనిన । 282

మధుసూదనుండు ప్రేమమున నిట్లనియె

మహిబుధుల్ కామ్యకర్మములమానుటను 283

సంన్యాస మందురు సర్వ కర్మముల
నఘఫలంబును మానుటని త్యాగమంద్రు। 284
కర్మంబు దోషంబు గలదిగానెంచి
త్యజియించుటది త్యాగమని కొందఱంద్రు 285
ఇక నాదు నిశ్చయం బెఱిగింతు వినుము
యజ్ఞదానతపంబు లవి మానరాను। 286
అవి పావనములు ఫలాసంగ మెడలి
చేయుచుండగవలె శిష్టులు వాని। 287
కర్మంబులే మానగా లేదు దేహి
తత్ఫలత్యాగియే త్యాగినా చెల్లు। 288
కర్మముల్ మానిన గలుగు తత్ఫలము
ఫలమెమానిన దానిఫల మెట్లు గలుగు। 289
నే ననుకే లేక నిజబుద్ధి కర్మ
ఫలము నంటక యేప్రవన్నున కుంతు। 290
నతను లోకములెల్ల హతము చేసినను
హంతయు బద్ధు డావంతయు గాడు। 291
బ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యశూద్రులకు
స్వాభావికంబులు వర్ణింతు వినుము। 292
శాంతి దాంతియు క్షాంతి శౌచంబు తపము

త్రికరణశుద్ధి యాస్తిక్యంబు విద్య। 293
జ్ఞానవిజ్ఞానముల్ సహజంబు లగుచు
బరగుచుండును భువి బ్రాహ్మణావళికి। 294
శౌర్యధైర్యములు తేజము సమర్థతయు
రణమున స్థైర్యంబు ప్రభుత దానంబు। 295
క్షత్రియకోటికి స్వాభావికములు
సేద్య మావులనురక్షించుట బేర। 296
మాడుట సహజంబులగు వైశ్యులకును
పరిచర్య శూద్రస్వభావమౌ గాన। 297
తమతమ కర్మముల్ తప్పకచేసి
ధన్యులౌదురు పుణ్యాత్ములైన నరులు। 298
అగ్నిలో పొగవలె నన్నికర్మముల
దోషంబు లుండును దోషయుక్తమని। 299
సహజకర్మంబును చాలించరాదు
సహజకర్మమున దోషము నొందడెవడు। 300
మనసును నిలిపి కర్మఫలంబు విడిచి
ఆశలగోసి న న్నాత్మ భావించి। 301
నరుడొందు పరమౌ నైష్కర్మ్యసిద్ధి
ఇది శాస్త్రముల సార మిది రహస్యంబు. 302

జ్ఞాన విజ్ఞానవిధి సంక్షేపముగను
తెలిపెద నర్జునా స్థిరబుద్ధి వినుము। 303
నిర్మలబుద్ధియై నిజమానసంబు
ధైర్యంబుతో నిల్పి తనువంటవచ్చు। 304
విషయంబులను మహావిషమట్లు రోసి
దేనిని గోరక ద్వేషించకుండ। 305
ఏకాంతమున నిల్చి యించుక తినుచు
వాక్కాయమానసవర్గంబు నాగి। 306
వైరాగ్యయుక్తుడై పరమాత్ము నన్ను
ననవరతంబును ధ్యానించుకొనుచు। 307
నేను నాయది యను వృత్తుల జంపి
బలదర్పముల చిక్కుపడక కామాది। 308
వర్గంబు విడిచి నిర్వైరుడై శాంతి
నందినవాడు బ్రహ్మంబయియుండు। 309
బ్రహ్మమైనట్టి నిర్మల మానసుండు
సర్వభూతములను సమముగా జూచు। 310
వగవడు కోరడు వాడు నాయందు
స్థిరభక్తి నొందును శ్రేష్ఠుండుగాను। 311
భక్తితో నాస్వరూపము గానవచ్చు

నా యథార్థముగన్న ననుబొందవచ్చు। 312

నాదయ దుఃఖసంతతి దాటవచ్చు

నామాట వినవేని నశియింతు వీవు। 313

నే ననుకొనుచును నే జేయుననుచు

న్యాయమా పనిని మానగ జూచితేని। 314

స్వాభావికంబగు ప్రకృతిచే జిక్కి

యొల్లకుండియును జేయుదువదే వెనుక। 315

అఖిల భూతముల హృదంతరమొంది

యాడింతు బొమ్మలనట్లని నేను। 316

అన్ని భావముల నాయాశ్రయమొంద

నీకగు పరమశాంతియు నిత్యసుఖము। 317

విను సర్వధర్మముల్ విడువకనన్నె

శరణొందు నీ పాపసమితి హరింతు। 318

వగవకు మర్జునా పరమరహస్య

మిది నీకు జెప్పితి నితరు లభక్తు। 319

లశ్రద్ధధానులు నతపస్కు లీర్ష్య

లివి వినదగనివా రెన్నటికైన। 320

ఇదియెల్ల వింటివే యేకాగ్ర బుద్ధి?

అజ్ఞానమును మోహ మణగెనే నీకు? 321

అనవిని యర్జునుం డలరి యోగేశ
నీదయవలన సందేహముల్ వాసె। 322

జ్ఞానంబుగలిగె నజ్ఞానంబు మాసె
నీవుచెప్పినయట్లె నే జేయువాడ। 323

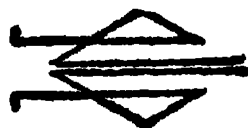
అనియె శ్రీకృష్ణార్జునాత్మసంవాద
మెవరు విన్నను పఠియించినగాని। 324

వారికి కైవల్యపదము లభించు
జయ కృష్ణ శ్రీకృష్ణ జయ జయ కృష్ణ। 325

అనుచు కోవూరి పట్టాభిరామయ్య
పఠితల కతిసులభంబగునట్లు। 326

గీతార్థమంజరి కృతిచేసియిచ్చె
ఈశ్వరార్పితమయి యిది యొప్పగాక॥ 327

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

Vysya Press,
Nellore.

VYSYA PRESS,
NELLORE.